

İbda' ve İnşa nedir?

İbda' ve İnşa

İbda', hiçten icattır. Yani bir varlığa, hiçbir madde, sebep, kanun ve örnek ve misal yokken doğrudan vücut verilmesidir. Bu yaratılışta sadece varlığın kendisi değil; ona lâzım olan bütün esaslar, ölçüler, özellikler ve mahiyetler de yoktan yaratılır. İbda'da ne hazır bir unsur vardır ne de önceden var olan bir altyapı. Varlık, sırf ilâhî ilim ve kudretle “hiç”ten “var” edilir.

İnşa ise, eşyanın daha önce yaratılmış olan unsurlardan, yani mevcut element ve atomlardan toplanmak suretiyle icad edilmesidir. Bu yaratılışta madde vardır; fakat o maddelerin hangi ölçüyle, hangi tertip ve hikmetle bir araya getirileceğini belirleyen yine ilâhî irade ve kudrettir. İnşa, yoktan değil; mevcut olan atomlardan terkip ederek yaratmadır.

İbda' kendi içinde ikiye ayrılır.

Birincisi **ibda'-i mutlak** (yahut **ibda'-i mahz ve küllî**)dir. Bu, tamamen yoktan ve hiçten icad etmektir. Ne madde vardır, ne kanun, ne de misal... Varlık âleminin başlangıcı bu tarz bir ibda' ile olmuştur.

İkincisi ise **ibda'-i cüz'î**dir. Bu, maddesi mevcut olmakla beraber; sureti, mahiyeti, hususiyeti ve vasıfları ilk defa verilen yaratılıştır. Aynı unsurlar kullanılsa bile ortaya çıkan şekil, mahiyet ve kimlik tamamen yenidir.

İşte kâinatta gördüğümüz yaratılış, bu üç hakikatin—**ibda'-i mahz, inşa** ve **ibda'-i cüz'î**nin—birlikte ve hikmetli bir düzen içinde işlemleriyle gerçekleşmektedir. Şunu ifade edelim ki Kudret-i İlahiyye noktasında “**İbda**” ve “**İnşa**”nın farkı yoktur. Çünkü Kudret nihayetsizdir. Rabbimizin yaratmadaki hikmeti ve iradesi bu şekilde tecelli etmiştir. Şimdi **ibda'-i mahz, inşa** ve **ibda'-i cüz'î yi** aşağıdaki misallerle anlamaya çalışalım.

1. Kâinat

Kâinatın bütünü, başlangıçta **ibda'-i mahz** ile yaratılmıştır. Ortada ne atom, ne boşluk, ne kanun varken; semavat ve arz yoktan emri kün ile vücut bulmuştur. Bu safhada inşa ve ibda'-i cüz'î yoktur. Daha sonra mevcut atomlardan **inşa** ile yaratılış devam etmiş ve kâinatın her bir farklı halindeki eşsiz yaratılışında **ibda-i cüz-i** tecelli etmiştir.

2. Atomlar

Atomlar da **ibda'-i mahz** ile yaratılmıştır. Çünkü atom, kâinatın temel taşıdır. Atom yokken, ondan yapılacak hiçbir şey de yoktur. Ancak bu ilk yaratılıştan sonra artık yeni atomlar

yoktan yaratılmamakta; mevcut atomlar kullanılmaktadır.

3. Dünya

Yer küresi, ilk defa yaratılırken **ibda'-i mahz** ile vücut bulmuştur. Fakat daha sonra dünya, mevcut atomların düzenlenmesiyle şekillendirilmiştir. Kıtaların, dağların, denizlerin oluşumu **inşa** ile gerçekleşmiştir. Dünyanın farklı coğrafyaları, iklimleri ve yapıları her an değişen halleri ise **ibda'-i cüz'î**nin tezahürüdür.

4. İnsan Nev'i ve Fertleri

İlk insan olan Hz. Adem **ibda'-i mahz** ile yaratılmıştır. Ancak bugün dünyaya gelen her insan, anne ve babadan, yani mevcut maddelerden **inşa** yoluyla yaratılır. Buna rağmen her insanın yüzü, sesi, mizacı, parmak izi ve ruhî yapısı **ibda'-i cüz'î**dir. Aynı maddeler kullanıldığı hâlde, her fert eşsizdir.

5. Ağaç

Ağaç nev'inin ilk yaratılışı **ibda'-i mahz**dir. Bugün gördüğümüz her ağaç ise tohumdan, topraktan, sudan ve ışıktan **inşa** edilir. Fakat her ağacın dal yapısı, meyvesi, rengi ve şekli **ibda'-i cüz'î** ile farklılaştırılır.

6. Balık

Balık türlerinin ilk yaratılışı **ibda'-i mahz**dir. Denizlerdeki her balık ise mevcut maddelerle **inşa** edilir. Ancak pullarının rengi, desenleri, büyüklüğü ve hareket tarzı **ibda'-i cüz'î**nin açık bir göstergesidir.

7. Kuş

Kuş nev'ileri ilk defa **ibda'-i mahz** ile yaratılmıştır. Günümüzde her kuş yumurtadan **inşa** yoluyla yaratılır. Kanat yapısı, tüy dizilimi ve ötüşü ise **ibda'-i cüz'î** ile her birine hususî olarak verilmiştir.

8. Canlılar ve Sürekli Yaratılış

Bütün canlı türlerinin ilk modelleri **ibda'-i mahz**dir. Fertlerin bedenleri **inşa** ile vücut bulur. Her ferdin şahsî kimliği, siması ve mahiyeti ise **ibda'-i cüz'î** ile her an yeniden yazılmaktadır.

Sonuç

Kâinatta yaratma bitmiş değildir. Sadece **ibda'-i mahz** safhası tamamlanmıştır. Buna karşılık **inşa** ve **ibda'-i cüz'î**, her an ve her yerde devam etmektedir. Böylece kâinatta hem suret hem mahiyette bitmeyen yeniden bir yaratılış sergilenmektedir.

Nev'ilerin ilk türler ibda'-i mahz ile, O nevin fertleri inşa ile, o fertlerin şahsiyet ve

mahiyetleri ise ibda'-i cüz'î ile yaratılmaktadır.

Kâinat Bir Kitap Gibi Yazılıyor

Bu meseleyi anlamak için bir örnek düşünelim:

Bilgili ve işinin ehli bir yazarın, çok kapsamlı bir kitap yazacağını hayal edelim. Bu yazar, önce **yazmaya karar verir**. Sonra kafasında kitabın tamamını planlar: Hangi bölüm nerede olacak, hangi konu nasıl anlatılacak, hangi cümle nereye gelecek... Her şey daha yazılmadan zihninde hazırdır.

Ardından kalemine, kitabın tamamını yazacak kadar mürekkep doldurur ve yazmaya başlar.

Şimdi bu yazara biri çıkıp dese ki: "Niye her sayfa için ayrı mürekkep doldurmadın? Baştan hepsini hazırlaman yanlış!" Bu söz ne kadar anlamsız olur değil mi?

Tam tersine, mürekkebin baştan hazırlanması, yazarın **bilgisini, planını ve hâkimiyetini** gösterir. Kitabın tamamı daha yazılmadan önce onun zihninde vardır. Her harf, her kelime bir plana göre yazılır.

İşte kâinat da buna benzer.

Atomlar Mürekkep Gibidir

Allah, kâinat kitabını yaratmayı irade etti. Bu kitap için gereken "mürekkep" hükmündeki atomları baştan yarattı. Atomlar, rastgele dolaşan başıboş parçalar değildir. Her biri, ilâhî ilimde belirlenmiş plana göre hareket eder. Kâinat satır satır yazılırken, atomlar bu kitabın mürekkebi gibi kullanılır.

Aynı Maddeler, Bambaşka Sonuçlar

Şimdi etrafımıza bakalım: Aynı toprak, aynı su, aynı hava, aynı güneş... Ama sonuçlar bambaşka: Bir toprakta **elma** çıkar, yanında **gül** biter, biraz ileride **çimen** olur. Hepsi aynı maddelerle beslenir ama hiçbiri diğerine benzemez.

Aynı şey hayvanlar için de geçerli: Balık suda yaşar, kuş uçar, insan düşünür. Atomlar aynı atomlar; ama ortaya çıkan hayatlar tamamen farklıdır. Bu farklar atomların içinde yoktur. Atomda renk yok, tat yok, koku yok, karakter yok. Demek ki bu özellikler **sonradan ekleniyor**. İşte bu ekleme işi ****ibda'***dır.

Her An Küçük Bir Bahar Yaşanıyor

Bahar geldiğinde milyonlarca çiçek aynı anda açar. Her biri ayrı renk, ayrı desen... Hiçbiri karışmaz, karıştırılmaz. Aslında sadece bahar değil; **her an**, küçük bir bahar yaşanıyor. Her doğan insan, her açan çiçek, her uçan kuş yeni bir yaratılıştır.

Peki Atomlar Her Seferinde Yeniden Mi Yaratılıyor?

Hayır. Eğer her an yeni atomlar yoktan yaratılıyor olsaydı, dünya gittikçe ağırlaşırđı. Kâinattaki denge bozulurdu. Hayat devam edemezdi.

Bu yüzden atomlar sabit tutulur. Ama o atomlara her an **yeni görevler, yeni şekiller, yeni anlamlar** verilir. Bu da bize şunu gösterir:

- **Atomlar aynı kalıyor denge korunuyor.**
- **Şekiller deęiřiyor ibda' devam ediyor.**